

STAAT VAN DE RECHTSHANDHAVING CARIBISCH NEDERLAND 2021

STAAT VAN DE RECHTSHANDHAVING CARIBISCH NEDERLAND 2021

Raad voor de rechtshandhaving
April 2022

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
2.	Stand van zaken 2021	6
2.1	Beschouwing 2021	6
2.1.1	Overkoepelend beeld uit afgeronde inspectieonderzoeken 2021	6
2.1.2	Lopende onderzoeken	10
2.2	Punten van zorg 2021	10
2.2.1	Openbaar Ministerie	11
2.2.2	Keten(samen-)werking	11
2.2.3	Handhavingsinstrumentarium	12
2.3	Bemoedigende ontwikkelingen	14
2.3.1.	Beleidsagenda J&V 2021 – 2025	14
2.3.2	Beleidsagenda 2016 – 2020	14
2.3.3	Beleidsagenda 2021 – 2025	15
2.3.4.	Beschouwing Raad	18
3	Samenwerking	19
3.1	Samenwerking	19
3.2	Uitwisseling van politie- en justitiële gegevens – wettelijk kader	19
4.	Toekomst 2022 en verder	21

1. Inleiding

De Raad voert sinds 2012 inspectieonderzoeken uit binnen de justitiële keten. Daarbij beoordeelt de Raad het functioneren aan de hand van de kwaliteit, de effectiviteit en het beheer. Daarnaast kijkt de Raad naar de kwaliteit en effectiviteit van de justitiële samenwerking tussen de landen van het Koninkrijk. Jaarlijks geeft de Raad voor de rechtshandhaving (de Raad) een overkoepelend beeld van de rechtshandhaving in Caribisch Nederland in de ‘Staat van de rechtshandhaving’ (hierna ook: de Staat).

De Staat biedt ruimte om onderzoeksoverstijgende onderwerpen te benoemen en dieper in te gaan op waargenomen trends en ontwikkelingen. De laatste jaren heeft de Raad de Staat deels thematisch ingericht.

De informatie die voor deze Staat is gebruikt is mede gebaseerd op eerdere rapportages van de Raad, rapportages van andere instellingen, jaarplannen en verslagen van de organisaties en uit gesprekken die de Raad (in het verleden) voerde.

In mei 2020 publiceerde de Raad zijn Staat van de rechtshandhaving over 2020. Daarin beschreef de Raad de ontwikkelingen met betrekking tot de rechtshandhaving in Caribisch Nederland in de periode 2010-2020.¹ Daarbij constateerde de Raad dat er in tien jaar tijd goede en bemoedigende resultaten zijn geboekt. In tien jaar tijd heeft de rechtshandhaving een grote ontwikkeling doorgemaakt, waarbij de basis van de organisaties na verloop van tijd op orde is gekomen.

Eén van de conclusies van de Raad daarbij was dat het noodzakelijk en mogelijk is thans het tempo van doorontwikkeling op te voeren:

Nu de basis van de organisaties op orde is, moet naar het oordeel van de Raad ook het tempo van doorontwikkeling worden opgevoerd. De Raad baseert dit oordeel op de omstandigheid dat de organisaties en de openbare lichamen in de basis weliswaar beter af zijn dan 10 jaar geleden, maar in de kern nog steeds kwetsbaar en afhankelijk zijn van zaken die niet onder hun directe invloed staan.¹² Daarom zal een intensivering van de onderlinge samenwerking – op alle niveaus – nodig zijn. Als dat gepaard gaat met groeiende aandacht, actieve inzet op capaciteit en structurele investeringen, ziet de Raad perspectief voor een verdere professionalisering en slagkracht van de keten. Begrijpelijkerwijs lagen de prioriteiten in 2020 ergens anders als gevolg van Covid-19. Evengoed kan juist de intensieve noodzakelijke (crisis-)samenwerking die hieruit is ontstaan, bijdragen aan toekomstige inzichten en initiatieven.

De beleidsreactie van de minister van Justitie en Veiligheid (J&V) op de Staat van 2020 is mede verwoord in de Beleidsagenda 2021 – 2025, die kort na aanbidding en publicatie van de Staat aan de Tweede Kamer werd gepresenteerd.²

¹ Staat van de rechtshandhaving 2020; <https://www.raadrechtshandhaving.com>

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/06/23/tk-bijlage-jenv-beleidsagenda-cn-def>

Voor de Staat van 2021 heeft de Raad ervoor gekozen om de ontwikkeling van de rechtshandhaving te beschrijven aan de hand van de ontwikkelingen ten aanzien van een aantal (terugkerende) onderwerpen zoals die laatstelijk in de Staat over 2020 zijn beschreven. Daarnaast worden ook de laatste ontwikkelingen besproken mede aan de hand van de onderzoeken die de Raad in 2021 heeft uitgevoerd. Bij die onderzoeken betrok de Raad nadrukkelijk ook de sturing op de uitvoering van de aanbevelingen.

Terugkijkend op 2021 blijft de Raad met een positieve indruk achter waar het gaat om de ontvangst en opvolging van aanbevelingen in het algemeen. De opwaartse trend die reeds eerder werd geconstateerd, zet zich waarneembaar voort.

Deze Staat bevat echter ook een aantal kernelementen die volgens de Raad tevens als structurele knelpunten kunnen worden beschouwd. Het gaat daarbij om de mate van sturing op ontwikkelingen van de organisaties en op de keten, waarbij ook de minister van J&V een belangrijke rol te vervullen heeft. Dit knelpunt hangt nauw samen met de andere twee knelpunten waar de Raad zijn focus in deze Staat op legt, namelijk de kwetsbaarheid van de organisaties en daarmee de keten, en, de invulling en implementatie van (afwezige) randvoorwaarden.³ De afstand tussen Caribisch Nederland en Den Haag lijkt steeds beter overbrugd en aan weerszijde van de oceaan weet men elkaar steeds beter te vinden. Tegelijkertijd is de realiteit dat de capaciteit van de organisaties voortdurend onder druk staat en is er een achterstand bij de ontwikkeling van wetgeving en daarop afgestemd beleid. Op deze punten ziet de Raad veel ruimte voor verbetering, waarbij snellere anticipatie en actie vereist is.

³ zie ook Staat van de rechtshandhaving 2018 t/m 2020.

2. Stand van zaken 2021

2.1 Beschouwing 2021

2.1.1 Overkoepelend beeld uit afgeronde inspectieonderzoeken 2021

Bij de inspectieonderzoeken die de Raad in 2021 uitvoerde dan wel afrondde, heeft de Raad zoals aangekondigd in zijn jaarplan, nadrukkelijk gekeken naar de sturing op de uitvoering van de aanbevelingen. Daarbij heeft de Raad niet alleen de rol van de organisaties zelf betrokken, maar onderzocht de Raad ook welke rol er vanuit het ministerie van J&V verwacht mag worden. In het bijzonder keek de Raad naar het aspect van ‘sturing’ bij de opvolging van de aanbevelingen.

Onder sturing verstaat de Raad in dit verband: *het waarborgen van de onderlinge samenhang van de wijze van sturen, beheersen en toezicht houden op/van organisaties, gericht op een efficiënte en effectieve realisatie van doelstellingen, alsmede het daarover op een open wijze communiceren en verantwoording afleggen ten behoeve van belanghebbenden.*⁴

Bij de opvolging van aanbevelingen ziet de Raad doorgaans dat intern de sturende rol bij de organisaties goed wordt uitgevoerd. Daar waar ondersteuning vanuit het ministerie vereist of gewenst is, ziet de Raad ruimte voor verbetering. Indien een organisatie daarvan zelfs afhankelijk is, moet het ministerie zich proactief opstellen. Daarvan is op meerdere onderdelen momenteel geen sprake. Als rode draad ziet de Raad daarbij dat de invulling van de *checks and balances* ook nog veel ruimte voor invulling laat zien. Sturing op kosten en verantwoording alleen blijkt niet voldoende (te zijn geweest). Om de organisaties op een adequate manier in staat te stellen de door de minister overgenomen aanbevelingen op te kunnen volgen en uit te voeren, is meer kennis op uitvoeringsniveau nodig waardoor sturing middels inhoudelijke betrokkenheid het gewenste effect kan sorteren. Voor wat betreft de opvolging van de aanbevelingen en sturing daarop tekent zich uit de rapporten mede het volgende overkoepelende beeld af.

Opvolging aanbevelingen Korps Politie Caribisch Nederland (KPCN)

Begin 2021 bood de Raad een omvangrijk rapport aan de minister van J&V aan inzake de opvolging van de aanbevelingen die de Raad over de jaren 2016 – 2020 in een viertal rapporten heeft gedaan.⁵ In dat rapport oordeelde de Raad in algemene zin positief over de opvolging van de aanbevelingen. Door dit onderzoek heeft de Raad

⁴ Zie ook Bossert, J. (2002), de Leidraad voor goed bestuur

⁵ <https://www.raadrechtshandhaving.com/wp-content/uploads/2021/03/2020-INSPECTIEONDERZOEK-OPVOLGING-AANBEVELINGEN-KPCN.pdf>

een goed beeld gekregen van de opvolging van de aanbevelingen en de wijze waarop dat is gebeurd. Uit het onderzoek komt de samenwerking tussen het korps en de korpsbeheerder goed naar voren en geeft de uitvoering van de opvolging blijk van een gezamenlijke inspanning. Mede daardoor resulteerde de opvolging in een versterking van het korps zelf en daarmee van de rechtshandhaving in Caribisch Nederland. Ook kon de Raad duidelijk waarnemen dat de investeringen in opleidingen en materieel hun vruchten hebben afgeworpen voor de basispolitiezorg. Versterking en wijzigingen in de interne sturing, professionalisering van de bedrijfsvoering en verbetering van de communicatie tussen de teams op Saba, Sint Eustatius en Bonaire betekenen eveneens een positieve ontwikkeling voor het korps en de keten. Het KPCN en de korpsbeheerder hebben opvolging gegeven aan het gros van de aanbevelingen uit de vier onderzochte rapporten. Aan de opvolging van een aantal aanbevelingen wordt nog gewerkt. Zowel de korpsbeheerder als de korpsleiding stuurt aan op de opvolging van aanbevelingen. De Raad constateert echter twee knelpunten in de sturing door de korpsbeheerder, namelijk de fysieke afstand tussen Caribisch Nederland en Den Haag en een gebrek aan kennis van operationeel politiewerk aan de kant van de korpsbeheerder. Dit belemmert op onderdelen de uitoefening van het beheer door de korpsbeheerder, waaronder de sturing op aanbevelingen, en daarmee ook op de taakuitvoering door het KPCN. Uit de beleidsreactie op dit punt blijkt dat er voortaan structureel periodieke overleggen tussen het korps en de medewerkers van het ministerie zullen plaatsvinden, waarbij de minister zijn rol als korpsbeheerder verder invult. Ook zal er naar aanleiding daarvan worden gekeken in hoeverre de Nationale Politie in de uitvoering van onderdelen van het beheer van het KPCN een rol kan spelen. Daarbij zal tevens worden bezien in hoeverre uitbreiding van de ruimte van het korps nodig is om in de uitvoering van bepaalde beheersvraagstukken zaken rechtstreeks te regelen met de Nationale Politie.

Opvolging aanbevelingen Justitiële Inrichting Caribisch Nederland (JICN)

Het onderzoek in 2021 naar de opvolging van de aanbevelingen op het terrein van de JICN heeft een positief beeld opgeleverd ten aanzien van de uitvoeringscapaciteiten van de JICN.⁶ De JICN laat veel inzicht en daadkracht zien bij de opvolging van aanbevelingen. Daarnaast kan de JICN doorgaans goed uitleggen waarom een aanbeveling niet is opgevolgd. Vanuit het oogpunt van *comply or explain* bij aanbevelingen in de uitvoering getuigt dat van professionaliteit. Ten aanzien van de sturing vanuit het ministerie ziet de Raad echter terughoudendheid bij de betrokken beleidsdirectie Directie Sanctietoepassing en Jeugd (DSJ). Vanuit DSJ mag meer inzet en betrokkenheid verwacht worden daar waar het gaat om aanbevelingen waaraan de

⁶ <https://www.raadrechtshandhaving.com/wp-content/uploads/2021/11/JICN-EINDRAPPORT-16-NOV-2021.pdf>

directie zelf uitvoering moet geven. Voorbeelden komen voort uit aanbevelingen waarbij het gaat om de aanpassing van (sterk verouderde) wet- en regelgeving om structurele opvolging aan aanbevelingen te kunnen geven en de uitvoering ervan (wettelijk) te kunnen bestendigen. De Raad noemt bij wijze van voorbeeld de discussie over het al of niet creëren van een beroepsmogelijkheid bij klachten. In zijn beleidsreactie van 15 november 2021 geeft de minister voor Rechtsbescherming aan die mogelijkheid te zullen gaan onderzoeken. Bij de redenering waarom dat niet eerder is gebeurd, overweegt de minister van Rechtsbescherming dat er voorheen in de praktijk geen behoefte bestond aan een beroepsmogelijkheid. De overweging van de minister om die implementatie nu wel te gaan onderzoeken, zou voortkomen uit het feit dat de JICN inmiddels heeft laten weten daaraan behoefte te hebben. Uit eerder onderzoek van de Raad blijkt echter dat de JICN al in 2016 heeft uitgesproken voorstander te zijn van een beroepsmogelijkheid. Afgezien daarvan vindt de Raad het merkwaardig dat de beslissing over opvolging van deze aanbeveling afhankelijk wordt gesteld van de opvatting van de JICN. In het verleden hebben ook het College voor de Rechten van de Mens en de Nationale ombudsman een beroepsmogelijkheid bepleit, en dan met name met het oog op de belangen van de gedetineerden.⁷

De Raad kan de redenering van de minister niet volgen. Betere afstemming en betrokkenheid tussen het ministerie (DSJ) en JICN is wenselijk, waarbij de Raad van oordeel is dat waar (bijvoorbeeld) wijziging van wet- of regelgeving wenselijk en mogelijk is, dit ook dient te gebeuren. Gelet op het *comply or explain* – beleid en hetgeen onder randvoorwaarden in de beleidsagenda 2021 – 2025 (zie par. 2.3) wordt gesteld, ligt dat bovendien voor de hand.

Ook in zijn algemeenheid komen bij dit onderzoek de meeste knelpunten naar voren bij de opvolging van aanbevelingen over de procedures en wettelijke mogelijkheden omtrent beklag, de behandeling daarvan en – dus - de afwezigheid van een beroepsmogelijkheid. Voor wat betreft de behandeling van klachten zijn verschillende aspecten niet op orde. Op uitvoeringsniveau gaat het daarbij om de wettelijke behandeltermijn, waar overschrijding meer regel is dan uitzondering. Dit hangt samen met een – mede volgens de Raad – onrealistische beslistermijn van twee weken. Vandaar de aanbeveling om die termijn langer te maken, zodat de Commissie van Toezicht (CvT) voldoende tijd heeft om bijvoorbeeld hoor- en wederhoor toe passen. Een ‘protocol beklagzaken’ is nog niet definitief tot stand gebracht, dit mede door miscommunicatie tussen JICN en de CvT. Om dezelfde reden heeft ook de inventarisatie van beklagzaken nog niet plaatsgevonden. Deze moest ertoe dienen om helder te krijgen of verruiming van het beklagrecht naar Europees-Nederlandse maatstaven nodig zou zijn, in verband met het hoge aantal niet-ontvankelijkverklaringen (40%).

⁷ Zie ook rapport ‘*Klachtbehandeling in de justitiële keten*’ (2016) <https://www.raadrechtshandhaving.com/wp-content/uploads/2016/03/Definitief-rapport-klachtenbehandeling-BES.pdf>

Alhoewel het duidelijk is dat er omtrent het beklagrecht punten van aandacht zijn, is aanpassing – in de vorm van een opvolging van de aanbevelingen daarover – mede daardoor nog niet geschied. Voor wat betreft de implementatie van een beroepsmogelijkheid is de Raad van oordeel dat deze discussie past binnen het kader van hetgeen hierna onder 2.2.3 (*comply or explain*) en in de beleidsagenda 2021 – 2025 (par. 2.3.2 Randvoorwaarden) wordt overwogen.

Hetzelfde geldt voor de aanbevolen uitbreiding van het mandaat van de CvT naar arrestantenzorg. Ondanks de toezegging van de minister in 2019 tot een verkenning daartoe, heeft die tot op heden niet plaatsgevonden. De daarvoor verantwoordelijke beleidsafdeling van het ministerie kon daarvoor geen verklaring geven. De Raad is van mening dat dit mede zijn oorzaak vindt in de beperkte mate van sturing (zie ook hierna onder 2.2.2). Het voorgaande past overigens ook, zoals hiervoor beschreven ten aanzien van de beroepsmogelijkheid, in het kader van de *Randvoorwaarden* als onderdeel van de beleidsagenda 2021 – 2025.⁸

Opvolging aanbevelingen reclassering en resocialisatie

Ook bij dit onderzoek constateerde de Raad bij de opvolging van de aanbevelingen een goede samenwerking tussen de beleidsafdelingen van het ministerie van JenV en de Stichting Reclassering Caribisch Nederland (SRCN).⁹ Een ruime meerderheid van de aanbevelingen was naar tevredenheid van de Raad opgevolgd. Tegelijkertijd stuitte de Raad op een tweetal (hardnekkige) knelpunten. De afwezigheid van forensische zorg vormt nog steeds een probleem. Weliswaar wordt er door het ministerie van J&V onderzocht hoe dergelijke zorg lokaal kan worden ingericht, maar voor acute gevallen is er nog steeds geen oplossing. De aanbevolen ‘noodknop-procedure’ blijft volgens de Raad daarom een absolute noodzaak.

Daarnaast keek de Raad bij het onderzoek ook specifiek naar sturing op de organisaties en naar de ketensamenwerking. Het traject ‘Veranderende sanctietoepassing’ (VerSa) werd daarbij onder de loep genomen:

In 2019 heeft het ministerie van J&V voor een periode van drie jaar projectfinanciering beschikbaar gesteld voor het project ‘Veranderende Sanctietoepassing’. Dit project valt onder de verantwoordelijkheid van de DSJ (Min J&V). Ten aanzien van de sturing daarop is het beeld van de Raad verdeeld. Alhoewel het project in 2021 daadwerkelijk is gestart – uiteindelijk door initiatieven door en vanuit SRCN en JICN- heeft het gedurende de eerste 2

⁸ zie verder paragraaf 2.3; alsmede beleidsagenda J&V 2021-2025, p. 17 e.v.

⁹ <https://www.raadrechtshandhaving.com/wp-content/uploads/2021/11/Eindversie-rapport-opvolging-aanbevelingen-reclassering-16-nov-2021.pdf>

jaar zo goed als stilgelegd. De taken en verantwoordelijkheden waren niet goed belegd, noch bij het ministerie - DSJ - noch in de keten. De Raad meent dat hieraan een gebrek aan sturing vanuit het ministerie ten grondslag ligt, waardoor de lokale organisaties niet goed in staat zijn noch worden gesteld om aan trajecten als deze vorm en uitvoering te geven. De Raad benadrukt het belang van sturing – en samenwerking – tussen beleid en uitvoering voor Caribisch Nederland. Sturing op kosten en verantwoording blijkt niet voldoende.

Een ander knelpunt vormt het capaciteitsgebrek en de personeelwisselingen, die in combinatie een kwetsbaarheid vormen voor de organisaties, die effect heeft op hun taakuitvoering en daarmee uiteindelijk ook op de keten. Voor wat betreft de opvolging van aanbevelingen had dit mede tot gevolg dat de recidivecijfers van Caribisch Nederland nog steeds niet in kaart konden worden gebracht. De Raad vraagt zich daarbij af in hoeverre concrete sturing van beleid op de daarvoor benodigde cijfers - zeker ook in het kader van de 'Veranderende sanctietoepassing' (VerSa) dan haalbaar is.

Ten slotte blijft de samenwerking met de openbare lichamen ook hier een punt van zorg. Ondanks het feit dat de aanbeveling daarover strikt genomen is opgevolgd ('Houd vast aan de samenwerking met de openbare lichamen'), is de Raad van mening dat de openbare lichamen geëquipeerd moeten worden om invulling te kunnen geven aan hun taakstelling. Dit punt past binnen een groter vraagstuk omtrent taakverdeling, waarop de Raad in de Staat van 2018 uitgebreid is ingegaan.¹⁰

2.1.2. Lopende onderzoeken

De overige onderzoeken die in 2021 werden opgestart, bevonden zich begin 2022 nog in de afrondingsfase. Dit betreft de onderzoeken naar de 'infrastructuur corruptiebestrijding' en de 'evaluatie van de Onderlinge Regelingen Detentiecapaciteit' (ORD's).

2.2 Punten van zorg 2021

Tijdens de onderzoeken, monitor- en accountgesprekken die de Raad voert, komt geregeld aanvullende informatie naar voren die niet direct in een specifiek onderzoek te betrekken is. De Staat van de rechtshandhaving dient er mede voor om dergelijke punten aan de orde te

¹⁰ Staat van de rechtshandhaving 2018, p. 15 e.v.; <https://www.raadrechtshandhaving.com/wp-content/uploads/2021/04/2018-STAAT-VAN-DE-RECHTSHANDHAVING.pdf>

stellen. Daar waar de Raad in de Staat van 2020 concludeerde dat nagenoeg alle organisaties in de basis op orde zijn, is de Raad daarbij wel de kwetsbaarheid van de organisaties blijven benadrukken. De Raad herkent de kwetsbaarheid – zoals ook eerder meer uitgebreid omschreven in de Staat van 2017, van 2018 en van 2019 - onder meer in de beperkte kwalitatieve en kwantitatieve bezetting bij de kleinere organisaties. Daardoor kunnen op zichzelf staande wijzigingen binnen een organisatie grote(re) gevolgen hebben. Dit raakt naast de organisatie zelf ook haar positie binnen de keten. Deze kwetsbaarheid is daarmee een risico voor de werking van de gehele keten hetgeen zichtbaar is geworden in de onderzoeken in 2021.

2.2.1 Openbaar Ministerie

Het parket BES van het openbaar ministerie heeft in de loop der tijd vele wijzigingen gekend. Feitelijk is het parket door de jaren heen in staat geweest om - met beperkte middelen - zijn taken te vervullen. In de tussentijd is de maatschappij – met name op Bonaire – behoorlijk veranderd. De bevolking is bijna verdubbeld en het toerisme heeft een enorme vlucht genomen. Ook de georganiseerde criminaliteit heeft Bonaire gevonden.¹¹

Het is de Raad opgevallen dat het OM niet in dezelfde mate is meegegroeid, met enerzijds de maatschappelijke veranderingen en anderzijds met de groei van andere organisaties.¹² Het voorgaande in combinatie met andere kwetsbaarheden binnen de organisaties (waaronder frequente personeelwisselingen; zie ook Staat van de rechtshandhaving 2017), hebben er volgens de Raad toe geleid dat het OM in 2021 zelf heeft moeten aangeven niet meer adequaat genoeg voor de uitoefening van zijn taken te zijn toegerust. Het behoeft geen nader betoog dat een dergelijke situatie uiterst onwenselijke gevolgen heeft voor het vertrouwen in de rechtshandhaving in de samenleving, maar ook de effectiviteit van de keten raakt. Intussen is begin 2022 een aantal stappen ingezet op organisatorisch vlak. De Raad spoort de minister van J&V als eindverantwoordelijke en de verantwoordelijken in de uitvoering aan op korte termijn met een geschikte oplossing te komen voor de huidige situatie en daarnaast ook met een structurele oplossing voor de langere termijn. Vanzelfsprekend moet de positie van het parket ook bezien worden vanuit het functioneren van en binnen de keten.

2.2.2 Keten(samen-)werking

Het aantal 'kleine' organisaties in Caribisch Nederland is relatief groot. De kwetsbaarheid van de organisaties en daarmee van de keten is daarmee voor de organisaties een gegeven. De bevindingen van de onderzoeken naar onder meer de aanbevelingen 'volwassenenreclassering en -resocialisatie' geven een overwegend positief beeld over de

¹¹ zie o.a. Veiligheidsbeeld BES 2018

¹² zie noot 10

uitvoering daarvan. Evenwel is de kwetsbaarheid goed voelbaar, hetgeen de situatie in korte tijd kan doen veranderen. In zijn algemeenheid blijft de afwezigheid/beschikbaarheid van kwalitatieve en kwantitatieve capaciteit van grote invloed op de organisaties.

Daarnaast speelt bij alle organisaties de mate van sturing een belangrijke rol. Uit de onderzoeken van de Raad blijkt dat de organisaties die (in enige mate) samenwerken met de betrokken beleidsafdelingen van de ministeries zich doorgaans beter (door-)ontwikkelen. Betrokkenheid vanuit 'beleid' bestaat daarbij uit meer dan alleen kostenbeheer en – verantwoording. Dat laatste past volgens de Raad mogelijk wel in zelfstandige projectstructuren, waarbij de basis en capaciteit ruimschoots op orde zijn. In Caribisch Nederland is daarvan (nog) geen sprake. De Raad ziet derhalve ook daar waar sturing beperkt is, organisaties of de samenwerking daartussen met problemen kampen.

In 2022 zal de Raad bij met name zijn onderzoeken 'Doorlooptijden' en de 'Nulmeting jeugdstrafrecht' specifieke aandacht geven aan enerzijds sturing en anderzijds de capaciteitsproblematiek alsmede de invloed daarvan op de keten(samen-)werking.

2.2.3 Handhavingsinstrumentarium

In de Staat van 2020 stond de Raad eveneens stil bij het handhavingsinstrumentarium, waaronder mede de uitbreiding daarvan in het kader van handhaving van de openbare orde en veiligheid (o.a. bevoegdheden gezaghebbers), aanpak drugscriminaliteit (aanpassing Opiumwet 1960 BES), integriteit ('pilot Bibob-light'), alsmede de aanpassing van het WvSv BES en de mogelijkheid tot het opleggen van bestuurlijke boetes.¹³

Ondanks dat de Raad in de Staat van 2020 constateerde dat deze onderwerpen – na een zeer lange aanlooptijd – tot ontwikkeling leken te komen, is het beeld omtrent de voortgang op deze onderwerpen anno 2022 nog steeds wisselend. Het ministerie van J&V meldt daarover het volgende:

- *Uitbreiding bevoegdheden gezaghebbers:*
Op dit onderwerp zijn geen relevante nieuwe ontwikkelingen op wetgevingsterrein sinds 2020, met uitzondering van hieronder beschreven aanpassing van de Opiumwet 1960 BES.
- *Aanpassing Opiumwet 1960 BES:*
Het ministerie van J&V meldt daarover dat er na onderlinge afstemming een conceptwetsvoorstel in consultatie is geweest bij onder meer de openbare lichamen. De reacties daaruit worden momenteel verwerkt. Vervolgens is het

¹³ Zie noot 1.

wetsvoorstel gereed om te worden doorgezonden naar de Rijksministerraad en vervolgens naar de afdeling Advies van de Raad van State.

- *Pilot Bibob-light*

Het streven was om de pilot medio 2022 af te ronden. Het project heeft echter de nodige vertraging opgelopen als gevolg van personeelwisselingen en (tijdelijke) verschuiving van prioriteiten vanwege Covid 19. Inmiddels wordt getracht de pilot weer op de rit te krijgen met als streven om medio 2022 een inventarisatie te kunnen maken van wat mogelijk is en wat er nog nodig is. De pilot is momenteel alleen gericht op Bonaire.

- *Aanpassing WvSv BES*

De aanpassing van het WvSv BES volgt de (aanpassingen van de) Wetboeken van Strafvordering van de andere landen in het Caribisch deel van het Koninkrijk.

- *Bestuurlijke boetes*

Er is een eerste verkennende fase voor een wetgevingstraject gestart.

Het bovenstaande toont enerzijds aan dat de diverse thema's wel in beweging zijn, en dat er over en weer goede 'aanzetten tot' worden afgesproken. Anderzijds heeft traagheid bij de voortgang de overhand. Voor het trage verloop worden als oorzaken aangegeven de beperkingen in (wetgevings-)capaciteit als gevolg van Covid-19 alsmede de soms lange consultatietrajecten. Dit geldt echter ook voor andere werkkterreinen buiten justitie, waar de Raad niet direct zicht op heeft maar wel kennis van neemt. De openbare lichamen omschrijven hun ervaringen daarmee – begrijpelijkerwijs – als teleurstellend. De (soms uiterst) langzame ontwikkeling op deze onderwerpen doet de aandacht verslappen en frustreert hen in hun ambities om ook op lokale handhaving sterker en verder te kunnen inzetten, terwijl zij gedurende langere tijd regelmatig direct met de implicaties van het ontbreken van de voortgang worden geconfronteerd.

Het komt de Raad voor dat het belang van deze onderwerpen rechtvaardigt dat deze voortvarender ter hand worden genomen, waarbij het ook wenselijk zal zijn dat de openbare lichamen ondersteuning krijgen in termen van menskracht op het gebied van wetgeving, implementatie en uitvoering.

Deze gedachte past echter ook in een groter verband, dat door de Raad in de Staat van 2020 als het belang van de 'continuïteit van het algemeen kader' werd benoemd. Het beleidsmatige uitgangspunt is inmiddels verschoven van 'legislatieve terughoudendheid' naar '*comply or explain*', dat erop gebaseerd is dat verschillen – ook in wet- en regelgeving – verklaarbaar moeten zijn. De ervaringen daarmee in de praktijk zijn wisselend. Op dit moment is het te vroeg om daarvan een meetbaar effect waar te nemen. In een hiernavolgende

subparagraaf (2.3.3 sub II) wordt daarbij nader stilgestaan. De Raad zal hierop blijven monitoren.

2.3 Bemoedigende ontwikkelingen

2.3.1. Beleidsagenda J&V 2021 – 2025

De minister van J&V presenteerde in juni 2021 een nieuwe beleidsagenda voor Caribisch Nederland. De Raad heeft daar met grote belangstelling kennis van genomen. In de beleidsagenda is veel terug te zien van de resultaten van de opbouw van de rechtshandhaving. Caribisch Nederland, en de ketenpartners tezamen, kunnen daarop de komende jaren voortbouwen. De minister van J&V markeert in de beleidsagenda een aantal speerpunten en randvoorwaarden, waarop de Raad hierna kort zal ingaan.

2.3.2 Beleidsagenda 2016 – 2020

Alvorens de nieuwe Beleidsagenda 2021 – 2025 te bespreken, blikte de Raad kort terug op de voorgaande beleidsagenda van 2016 – 2020, waarin het beleid gericht werd op de volgende algemene doelen:

- 1. *Het op orde brengen van de basis (na de opbouwfase);*
- 2. *Intensivering van de samenwerking in de Caribische regio;*
- 3. *Bevordering van de ketensamenwerking;*

In de Staat van de rechtshandhaving 2020 concludeerde de Raad ten aanzien hiervan - zoals hiervoor aangegeven - dat in elk geval (1.) het op orde brengen van de basis goeddeels behaald is en de aandacht nu vooral gevestigd dient te worden op (de intensivering van) de doorontwikkeling.

Voor wat betreft onderdeel (2.) intensivering van de samenwerking in de Caribische regio, oordeelde de Raad dat daarin ontwikkeling merkbaar is, maar dat er ruimte blijft voor verdere intensivering. Op gelijke wijze oordeelde de Raad dat de (3.) bevordering van ketensamenwerking effect sorteert, maar een blijvend punt van aandacht is.

Voor Caribisch Nederland werd in de beleidsagenda bovendien bijzondere aandacht geschonken aan de volgende beleidsthema's:

- a) *strafrechtelijke aanpak minderjarigen;*
- b) *financieel-economisch onderzoeken en aanpak van grensoverschrijdende criminaliteit;*
- c) *bestrijding van corruptie;*
- d) *grensbewaking en personenverkeer.*

Ten aanzien hiervan concludeerde de Raad in de Staat van de rechtshandhaving 2020 dat er sprake is van wisselende effecten. De invoering van het jeugdstrafrecht in 2020 legt een nieuwe fundamentele basis voor (a.) de strafrechtelijke aanpak van minderjarigen. Het (b.) financieel-economisch rechercheren en de aanpak van grensoverschrijdende criminaliteit hebben enerzijds substantieel meer aandacht gekregen dan voorheen. Anderzijds (c.) constateerde de Raad een gebrek aan capaciteit en een aantal andere fundamentele beperkingen dat aan een grotere effectiviteit in de weg staat. De Raad zal hierop terugkomen in het nog aan te bieden rapport van het reviewonderzoek 'infrastructuur corruptiebestrijding'. Tot slot valt ten aanzien van de inzet op (d.) grensbewaking en personenverkeer op dat er op deze thema's voor wat betreft Caribisch Nederland met name op de luchthaven sprake is van toenemende inzet. Op zee bleef de inzet van de Kustwacht alsmede het functioneren van radarapparatuur een punt van aandacht waarover de Raad reeds eerdere malen rapporteerde.

2.3.3 Beleidsagenda 2021 – 2025

Zoals reeds aangegeven, heeft de minister van J&V in juni 2021 de beleidsagenda voor Caribisch Nederland aangeboden aan het parlement. De beleidsagenda vormt tevens een inhoudelijke reactie op de Staat van 2020. In dat kader gaat de Raad hierna kort in op de inhoud van de agenda aan de hand van de daarin genoemde 'speerpunten' en 'randvoorwaarden'.¹⁴

I. Speerpunten beleidsagenda

De beleidsagenda 2021-2025 benoemt vier speerpunten:

- *Georganiseerde en ondermijnende criminaliteit*

De beleidsagenda kondigt een intensivering aan van de aanpak van georganiseerde en ondermijnende criminaliteit (GOC). De instelling van een directeur-generaal Ondernijning bij het departement zal ook de integrale aanpak in Caribisch Nederland ten goede komen, zo valt uit de nota op te maken. Daarnaast zal worden ingezet op het versterken van de bestuurlijke aanpak en op de integriteit van de openbare lichamen. Met onder meer de versterking van het OM BES met een officier van justitie voor witwaszaken, zal vanuit het OM BES een integraal plan worden opgesteld. Voorts is er aandacht voor het toezicht op het notariaat en de advocatuur in dit kader, mede door wijziging van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme BES.

¹⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/06/23/tk-bijlage-jenv-beleidsagenda-cn-def>

Er zal worden ingezet op preventie, waarvan de uitwerking nader vorm zal krijgen in samenwerking met partners in het sociaal domein, de zorg en het justitiedomein – alsmede door publiek-private samenwerking.

Regionale samenwerking in het kader van een Koninkrijksbrede aanpak wordt eveneens voortgezet. Het Recherche Samenwerkingsteam (RST) zal daarin een belangrijke sleutelfunctie blijven vervullen, waarbij binnen het KPCN (en de korpsen van de andere landen) ook decentrale teams zijn ingericht, bestaande uit medewerkers van het korps en het RST. Daarbij wordt mede gebruik gemaakt van het interinsulaire informatie coördinatiepunt. De beleidsagenda vermeldt dat zal worden ingezet op een verdieping van de samenwerking.

Ook cybercriminaliteit krijgt de nodige aandacht. Naast de oprichting van een team cyber/digitaal bij het KPCN wordt hier ook ingezet op publiek-private samenwerking.

Ten slotte komt er meer aandacht voor de bestuurlijke aanpak, waarbij onder meer gekeken wordt naar het opzetten van een Regionaal Informatie-en Expertise Centrum (RIEC)CN. Ook worden de bestuurlijke handhaving en bevoegdheden door de openbare lichamen onderdeel van deze aanpak.

- *Grensbewaking en migratie*

Dit onderwerp vormt ook een voortzetting van de vorige beleidsagenda. Mede naar aanleiding van aanbevelingen van de Raad zal met het oog op migratie gewerkt worden aan visie-documenten opdat het migratiebeleid in Caribisch Nederland daarop beter kan worden afgestemd. Voorts wordt er ingezet op (beter) materieel, waaronder de aanschaf van radarapparatuur voor de Kustwacht en zal de inrichting van het Advanced Passenger Information System (APIS) zijn beslag krijgen.

Naar aanleiding van het rapport van de Raad over de aanpak van mensenhandel en mensensmokkel, zal worden ingezet op de ketenbrede implementatie van het themaregister en op de deskundigheidsbevordering van professionals.¹⁵

- *Resocialisatie, re-integratie en jeugdbeleid*

De veranderde sanctietoepassing CN heeft de nodige aandacht gekregen in de afgelopen jaren. Met de nieuwe beleidsagenda zal de inzet op het voorkomen

¹⁵ <https://www.raadrechtshandhaving.com/wp-content/uploads/2020/03/Def-rapport-aanpak-MH-en-MS-BES-publicatieversie.pdf>

van recidive, het terugdringen van de instroom in de JICN en het bevorderen van de uitstroom voortgezet worden. De ketenpartners werkzaam binnen de resocialisatie en re-integratie organisaties spelen daarbij vanzelfsprekend een belangrijke rol. In 2021 ging de Raad daarop uitgebreid in de reviewrapporten 'opvolging aanbevelingen reclassering en resocialisatie' en 'opvolging aanbevelingen JICN'.

Bijzondere aandacht in de beleidsagenda krijgt de forensische zorg. Dit vormt al jaren een knelpunt in Caribisch Nederland. Ook binnen het onlangs uitgevoerde onderzoek naar de 'evaluatie van de onderlinge regelingen detentiecapaciteit' kwam dit aspect wederom naar voren.

De Raad zal de ontwikkelingen op dit vlak ook in 2022 blijven monitoren. In de beleidsagenda is ruimte ingebouwd voor jeugdbeleid (preventie, jeugdbescherming en strafrecht). Na de invoering van het jeugdstrafrecht is al een aantal functies aangepast, waarbij de Voogdijraad (Het Alternatief (HALT)), de reclassering (toezicht jeugdreclassering) en Zorg en Jeugd Caribisch Nederland (ZJCN) invulling zijn gaan geven aan de nieuwe wettelijke taken. Daarnaast zijn er diverse projecten opgestart ten aanzien van de jeugd. In 2022 zal de Raad met zijn voorgenomen onderzoek 'nulmeting jeugdstrafrecht' alsmede het reviewonderzoek 'Preventie van jeugdcriminaliteit' nagaan hoe het jeugdstrafrecht in Caribisch Nederland functioneert.

- *Crisisbeheersing*

Voor wat betreft het toezicht op de crisisbeheersing vervult de Raad geen formele rol. Deze is belegd bij de Inspectie Justitie en Veiligheid.

II. Randvoorwaarden beleidsagenda

In de beleidsagenda wordt stilgestaan bij de 'Randvoorwaarden', die onlosmakelijk zijn verbonden met – en waaraan moet zijn voldaan om de vier speerpunten te kunnen uitvoeren. Daaronder wordt in dat kader begrepen: *toegang tot het recht, gelijkwaardige wetgeving en beleid* en de mogelijkheid en noodzaak voor *informatie-uitwisseling*. Daarnaast worden als randvoorwaarden benoemd: de beschikbaarheid en het op peil brengen/houden van expertise en kennis, verbetering van de randvoorwaarden voor informatie gestuurd werken, het vergroten van de beschikbaarheid van cijfermatige informatie uit de vreemdelingen- en strafrechtsketen, de samenwerking met de openbare lichamen en andere ministeries, en, regionale samenwerking (zie ook H.3).¹⁶

¹⁶ Zie noot 2, p.17 e.v.

2.3.4. Beschouwing Raad

De beleidsagenda lijkt – logischerwijs - voort te borduren op de resultaten van de vorige agenda. De door de Raad omarmde conclusie dat de organisaties in de basis goeddeels op orde zijn, biedt daarvoor voldoende grondslag. De Raad herkent de ambitieuze doelstellingen die recht doen aan de eerdere (opbouw-)fasen en aan de huidige staat van de rechtshandhaving in Caribisch Nederland.

Gezien de ambities en doelstellingen, ziet de Raad – mede gezien hetgeen onder 2.1 en 2.2. is genoemd – aanleiding om alert te zijn op scheefgroei, met name daar waar de taakstelling de capaciteit overstijgt. Verdere groei en ontwikkeling dienen gepaard te gaan met navenante investeringen voor enerzijds die groei en ontwikkeling, maar anderzijds evenzeer voor de borging van hetgeen reeds is bereikt.

In het licht van hetgeen de Raad in de voorgaande paragrafen beschreef, spreekt de Raad de verwachting uit dat de uitwerking van de randvoorwaarden tevens met de nodige daadkracht ter hand zal worden genomen. De uitwerking van de vier speerpunten van de beleidsagenda is immers afhankelijk van de daadwerkelijke invulling van die randvoorwaarden. De randvoorwaarden raken alle aan de knelpunten zoals die ook in 2021 (weer) bij de raadsonderzoeken naar voren kwamen. Daarbij merkt de Raad nog op dat waar in de beleidsagenda over randvoorwaarden wordt gesproken over gelijkwaardige wetgeving en beleid, aanpassing van wetgeving tot dusverre moeizaam is verlopen. Alhoewel de minister naar aanleiding van eerdere Staten van de rechtshandhaving heeft aangegeven Caribisch Nederland structureler te zullen betrekken bij de totstandbrenging van nieuwe wetgeving (in Europees Nederland), lijkt dit nog geen onderdeel van een vast werkproces te zijn geworden. De Raad is ervan op de hoogte dat aan het belang en de bewustwording daarvan steeds meer aandacht wordt geschonken door de betrokken beleidsafdelingen van het departement. Echter ook binnen het departement is sprake van personeelwisselingen, waardoor bij overdracht van taken en werkzaamheden het Caribische dossier niet altijd beklijft. Nu de basis voor (nieuw) beleid noodzakelijkerwijs dient te volgen uit de wetgeving, dient de minister zich ervan bewust te blijven dat aanpassing van (sterk verouderde) wetgeving een noodzaak is. De Raad hecht eraan om hierbij op te merken dat dit niet alleen voor de minister van JenV geldt, maar voor alle bewindslieden. In die zin moedigt de Raad de gestelde randvoorwaarde van intensievere samenwerking tussen de diverse ministeries dan ook van harte aan.¹⁷

De Raad zal ook deze ontwikkelingen volgen.

¹⁷ Zie ook bericht 11 april 2022 daaromtrent:
<https://bonaire.nu/2022/04/11/ministerie-van-koninkrijksrelaties-gooit-beleid-caribisch-nederland-om/>

3 Samenwerking

In het voorgaande hoofdstuk heeft de Raad onder andere stilgestaan bij de samenwerking binnen de justitiële keten in Caribisch Nederland.

In dit hoofdstuk wil de Raad een aantal aspecten van de effectiviteit en kwaliteit van de justitiële samenwerking binnen het Koninkrijk als geheel benoemen, mede aan de hand van een beschrijving van de huidige stand van zaken en van de ontwikkeling van de aspecten waaraan in de Staat van 2020 aandacht werd besteed.

3.1 Samenwerking

In de Staat van 2020 besteedde de Raad ruime aandacht aan de samenwerkingsvormen binnen het Koninkrijk. Er is sprake van geïnstitutionaliseerde samenwerking op basis van (consensus-)Rijkswetten en Onderlinge regelingen op justitieel gebied. Het Statuut biedt daarvoor de grondslag (o.a. art. 3 en art. 38). Daarnaast is er sprake van min of meer geformaliseerde afspraken voor samenwerkingsvormen, zoals het college van Korpschefs en het directeurenoverleg detentiewezen.

In 2021 deed de Raad onderzoek naar de vier Onderlinge regelingen detentiecapaciteit (ORD). Daarin kwamen alle voornoemde vormen van samenwerking naar voren. De Raad besteedt daaraan ruime aandacht in het binnenkort aan de vier ministers van Justitie (en Veiligheid) aan te bieden rapport.

De Raad herhaalt in deze Staat zijn oordeel dat het gezien de mogelijkheden en beperkingen van alle landen binnen het Koninkrijk raadzaam is om meer gebruik te maken van het Statuut. Het bundelen van krachten tussen de Koninkrijkslanden zou het functioneren van de rechtshandavingsketen binnen het Koninkrijk kunnen bevorderen. Het Statuut is mede daarvoor bedoeld.

De minister van J&V benoemt de regionale samenwerking tussen de landen in de beleidsagenda 2021 – 2025 tevens als een randvoorwaarde, waarop eveneens verder zal worden ingezet. De Raad moedigt dit van harte aan.

3.2 Uitwisseling van politie- en justitiële gegevens – wettelijk kader

Voortbordurend op hetgeen de Raad vorig jaar schreef over de informatiepositie en uitwisseling van gegevens binnen het Koninkrijk, gaat de Raad hier nader in op de randvoorwaarden daarvoor: het wettelijk kader. In de Staat van 2020 benoemde de Raad de

knelpunten daarin, mede ontstaan door de inwerkingtreding van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) in 2018. Anno 2022 is de stand van zaken daaromtrent als volgt:

- Rijkswet bescherming persoonsgegevens:

Sinds de vorige Staat van de rechtshandhaving hebben de landen in het Justitieel Vierpartijenoverleg (JVO) van januari 2021 een projectaanpak geaccordeerd, waarbij een projectgroep de voorbereidingen zal gaan treffen voor het gezamenlijk tot stand brengen van een consensusrijkswet bescherming persoonsgegevens. Deze projectgroep (bestaande uit deelnemers vanuit alle landen) heeft een contourennota opgesteld, die inmiddels is aangenomen in het JVO. De volgende stap die wordt gezet is het opstellen van een concepttekst voor de rijkswet voor het JVO van juni 2022. Binnen de tijdslijn is voorts voorzien in een consultatie en een uitvoeringstoets. De planning is om de resultaten daarvan eind 2022 beschikbaar te hebben. Daarna zal het wetgevingstraject aanvangen met het aanbieden van een wetsvoorstel aan de Rijksministerraad. Vanaf dat moment zal de totstandkoming van een rijkswet evenwel nog op zich laten wachten maar is er dan al wel grondig voorwerk gedaan.

Voor wat betreft de Rijkswet bescherming persoonsgegevens constateert de Raad aan de hand van de contourennota en overige ontwikkelingen, waaronder de periodieke update in het JVO, dat er voortgang is op dit onderwerp. Daardoor zou het binnen afzienbare termijn mogelijk moeten zijn om binnen de kaders van de AVG op structurele basis persoonsgegevens, waaronder ook politiegegevens en justitiële gegevens, uit te wisselen. De Raad herkent bij de aanpak van deze problematiek een structurele opstelling van de landen, die inhoudt dat zij gezamenlijk werken aan een betere bescherming van de rechten van burgers. Bovendien ziet de Raad daarbij een intensieve vorm van samenwerking tussen de landen op gebied van beleidsvorming en wetgeving, waarbij tevens de nodige (financiële) ondersteuning vanuit Nederland wordt geboden waar nodig. De Raad moedigt ook deze vorm van samenwerking van harte aan.

- Interim-oplossing:

Gelet op het tijdsbeslag dat een dergelijk wetgevingstraject met zich meebrengt, sprak de Raad in de Staat van vorig jaar de verwachting uit dat de in januari 2021 geïnitieerde interim-oplossing nog voor het einde van 2021 van kracht zou zijn. De landen hebben het belang ervan nogmaals onderstreept in het JVO van februari 2022.

Navraag over de voortgang daarvan leert dat er inmiddels vanuit Nederland EUR 400.000 beschikbaar is gesteld om onder meer capaciteit te creëren voor de totstandbrenging van een interim-oplossing, zodat er (weer) een juridische grondslag is voor de structurele gegevensuitwisseling. Het bij het JVO van juli 2021 aangezochte eindadvies daarover is niet uitgebracht.

4. Toekomst 2022 en verder

De Raad concludeert dat er steeds meer en beter inzicht bestaat in de knelpunten binnen de rechtshandhaving en hoe daaraan het hoofd kan worden geboden.

De ontwikkelingen en resultaten in het vorige decennium dienen als goede basis voor een doorontwikkeling. De afstand tussen Caribisch Nederland en Den Haag lijkt steeds beter overbrugd. Als gevolg van Covid19 is het contact bovendien geïntensiveerd. Daardoor zijn sommige zaken juist sneller doorontwikkeld. De Raad ziet ook dat er sprake is van een grotere en nauwere betrokkenheid in het algemeen, ook op onderwerpen die al jarenlang op de agenda staan en waar niet veel schot in leek te zitten. Waar voorheen voornamelijk werd gedacht in het beheersen van de kosten en het creëren van papieren werkelijkheden vanuit Europees Nederland, is er anno 2021 meer oog voor de lokale omstandigheden. De onderlinge overeenkomsten tussen Europees en Caribisch Nederland, alsook de verschillen zijn duidelijker in beeld gekomen. Dit leidt ertoe dat er meer afstemming is over de manier waarop op een realistische wijze invulling kan worden gegeven aan de kwaliteit en effectiviteit van de rechtshandhaving.

Er is op hoofdlijnen geen verschil van inzicht meer in wat er moet gebeuren ter versterking van de justitiële keten. Die betrokkenheid is een goed begin en de Raad is daar positief over; echter voor een doorontwikkeling is ook daadkracht nodig, met ander woorden opvolging geven in de vorm van concrete acties binnen een redelijke termijn, zoals aan de in de beleidsagenda opgenomen randvoorwaarden.

De samenwerking met de openbare lichamen blijft een voortdurend punt van zorg waarvoor de Raad benadrukt dat niet alleen de minister van J&V hiervoor verantwoordelijk is. Het betreft een integrale verantwoordelijkheid van alle departementen. Voor wat betreft de bestuurlijke handhaving geldt bijvoorbeeld dat ook de minister en staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een belangrijke rol hebben te vervullen. Ook op het terrein van jeugdbeleid zijn meerdere ministers aan zet, waaronder Volksgezondheid Welzijn en Sport.

Voor wat betreft de regionale samenwerking ziet de Raad steeds meer toenadering op gang komen, zowel in de uitvoering als op ambtelijk niveau. De Raad ziet deze ontwikkelingen als belangrijke stappen voorwaarts.

Met de beleidsagenda 2021 – 2025 zet de minister van J&V een duidelijke visie uiteen. De Raad ziet de ontwikkeling met grote belangstelling tegemoet en spreekt de hoop uit dat de boodschap van deze Staat van de rechtshandhaving 2021 kan bijdragen aan de verwezenlijking van de speerpunten en daarnaast verdere aanknopingspunten biedt voor de uitwerking en implementatie van de randvoorwaarden.

RAAD VOOR DE RECHTSHANDHAVING, 29 APRIL 2022

Mw. Mr. M.R. Clarinda (voorzitter)

Mr. L.M. Virginia

Mw. Mr. M.I. Koelewijn

Colofon

Raad voor de rechtshandhaving

info@rrh-cn.org

www.raadrechtshandhaving.com

April 2022